

Reykjavík 15.09.09

Nefndasvið Alþingis
Landbúnaðar- og sjávarútvegsnefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Umsögn stjórnar Dýralæknafélags Íslands vegna 147. máls (þskj. 241), þ.e. frumvarp til laga um breytingar á ýmsum lögum vegna endurskoðunar á undanþágum frá I. kafla I. viðauka við EES-samninginn og innleiðingar á reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 178/2002 frá 28. janúar 2002 auk afleiddra gerða

Stjórn Dýralæknafélags Íslands (DÍ) er samþykkt því sjónarmiði frumvarpsins að almennt skuli aðskilja eftirlit og þjónustu dýralækna m.t.t. vanhæfis- og samkeppnis-sjónarmiða.

Stjórn DÍ leggur jafnframt áherslu á að ekki verði settar takmarkanir á atvinnufrelsi dýralækna umfram það sem gildir innan Evrópubandalagsins; nánar tiltekið er nauðsynlegt að sjálfstætt starfandi dýralækna geti undir ákveðnum skilyrðum tekið að sér opinber eftirlitsverkefni (t.d. árstíðabundin verkefni, s.s. vegna heilbrigðis-skoðunar í sláturhúsum og kjötvinnslum) og að sama skapi geti opinberir eftirlitsdýralækna og héraðsdýralækna undir ákveðnum skilyrðum tekið að sér þjónustu við dýraeigendur (t.d. til að halda uppi viðunandi vaktþjónustu í strjálbýli utan almenns vinnutíma).

Slíkur sveiganleiki er sérstaklega mikilvægur í strjálbýli varðandi árstíðabundin eftirlitsverkefni og vaktþjónustu. Skilyrði fyrir rekstri sjálfstætt starfandi dýralækna í strjálbýli eru mjög erfið, m.a. vegna samdráttar í landbúnaði, erfiðra samgangna og vandkvæða með afleysingu. Tryggja verður a.m.k. tvískiptar vaktir á öllum vaktsvæðum og hverfa frá því fyrirkomulagi að einum og sama dýralækni verði ætlað að sinna sólarhringsvakt í héraði mánuðum saman án afleysinga.

Matvælafrumvarpið gerir ráð fyrir setningu reglugerðar sem mæli fyrir um starfsaðstöðu, greiðslu staðaruppbótar og/eða ferðakostnaðar dýralækna sem taka að sér að veita þjónustu í strjálbýli, en ekkert hefur verið upplýst um hvernig reglugerðin verður útfærð. Tafir og óvissa hvað þetta varðar skapa óvissu og óróa hjá héraðsdýralæknum og sjálfstætt starfandi dýralæknum sem veita þessa mikilvægu grunnþjónustu í dag.

Vaktsvæði dýralækna skv. matvælafrumvarpi eru mörg stór og erfið yfirferðar og er eindregið mælt með að vaktsvæðum verði fjölgað þannig að útkallstími verði ekki of langur og bitni á velferð dýra.

Stjórn DÍ leggur þunga áherslu á rétt dýra og dýraeigenda til aðgangs að sólarhringsþjónustu dýralækna um land allt, þ.e. að dýralæknir verði ávallt tiltækur til að lina þjáningar dýra og bregðast við ef grunur vaknar um skæða smitsjúkdóma eða atvik er varða ímynd landbúnaðar og matvælavinnslu.

Nánari athugasemdir og ábendingar um einstakar greinar frumvarpsins

Í 3. málsgrein 9. gr. laga um dýralækna og heilbrigðisþjónustu við dýr kemur fram að dýralækni ber að veita fyrstu nauðsynlega læknishjálp í skyndilegum sjúkdóms- eða slysatilfellum. Í þessu sambandi er nauðsynlegt að koma upp **sjóði hjá ráðuneyti eða Matvælastofnun** sem hafi það hlutverk að greiða kostnað dýralækna vegna eigendalausra dýra, villtra dýra og í þeim tilvikum þar sem ekki næst í eiganda og nauðsynlega þarf að sinna dýri m.t.t. dýravelferðar. Ekki er hægt að ætlast til þess að dýralæknar beri sjálfir þennan kostnað og er vísað til hvernig þessi mál hafa verið leyst í nágrannalöndum okkar (opinberir sjóðir). **Mælst er til þess að ákvæði um slíkan sjóð verði bætt í frumvarpið.** Má hér nefna nýlegt atvik þegar upp kom salmónellasýking í 40 hrossum á Kjalarnesi um jól og hross lágu í hrönnum fárveik og deyjandi. Kalla þurfti út marga dýralækna sem unnu yfir jólin við að veita þessum hrossum hjálp og sitja þeir uppi með tugi þúsunda í kostnað af lyfjum og fjölda tíma í ógreidda vinnu þar sem eigendur voru ekki tiltækir. Mun verða erfitt að fá dýralækna til að bregðast við neyðarhjálp í framtíðinni þegar ekki er tryggt að dýralæknar bera ekki þann kostnað sjálfir.

37. grein:

Stjórn DÍ er samþykkt því sjónarmiði að almennt skuli aðskilja eftirlit og þjónustu m.t.t. vanhæfis- og samkeppnissjónarmiða og leggur jafnframt áherslu á að réttur og atvinnufrelsi verði ekki skert án bóta eða helgunarálags.

Varðandi störf eftirlitsdýralækna, þá er minnt á að í bréfi yfirdýralæknis dags. 11. nóvember 2000 segir eftirfarandi: “yfirdýralæknir hefur ávallt skilgreint starf þessara dýralækna (þ.e.a.s. eftirlitsdýralækna) á þann veg að þeir mættu eingöngu sinna eftirlitsstörfum á skilgreindum vinnutíma sínum. Hvað þeir gerðu utan skilgreinds vinnutíma væri þeirra mál. Á þeim tíma mættu þeir sinna almennum dýralækningum og taka vaktir eins og hver annar dýralæknir”.

Í skýringum með 37. gr. er vísað til skuldbindinga skv. alþjóðlegum samningum hvað varðar aðskilnað á eftirliti og þjónustu. Hér er væntanlega vísað til EES samningsins. Stjórn DÍ vekur athygli á að skv. reglum Evrópubandalagsins (EB) er ekki tekið fram í skilgreiningu á opinberum eftirlitsdýralæknum (“official veterinarian”) að slíkir skuli vera í fullu starfi eða megi ekki sinna öðrum störfum.

Einnig er vakin athygli á að sjálfstætt starfandi dýralæknar innan EB geta aflað sér viðbótar menntunar í eftirlitsstörfum (“approved veterinarian”) og er þá heimilt að taka að sér opinber eftirlitsstörf í hlutastarfi undir ákveðnum forsendum. Þar er átt við t.d. fjósaskoðun og skoðun gripa heima á bæjum áður en þeir fara til slátrunar.

Til frekari upplýsinga vísar stjórn DÍ til reglugerðar (EB) 882/2004 (almenn regla um öll matvæli, dýraheilbrigði, dýravernd, fóður og að eftirlitsaðili skuli óháður) og reglugerðar (EB) 853/2004 og (EB) 854/2004, þ.e. sértækar reglur um matvæli úr

dýraríkinu og eftirlit með þeim, þar sem m.a. er fjallað um störf dýralækna sem sinna bæði opinberu eftirliti og þjónustu í hlutastörfum (“approved veterinarian”).

Stjórn DÍ leggur áherslu á að héraðsdýralæknum, eftirlitsdýralæknum, sérgreinadýralæknum, sjálfstætt starfandi dýralæknum og öðrum dýralæknum sem starfa hér á landi verði ekki settar takmarkanir á atvinnufrelsi umfram þau ákvæði sem er að finna í lögum og reglum EB um störf dýralækna.

Stjórn DÍ vekur athygli landbúnaðar- og sjávarútvegsnefndar á nauðsyn þess að setja inn takmarkanir á heimildir Matvælastofnunar til að fela héraðsdýralækni og öðrum starfsmönnum umdæmisstofa að annast verkefni í öðrum umdæmum án undangengings samráðs við viðkomandi starfsmann.

Það er ekki sanngjarnt eða eðlilegt að Matvælastofnun geti skipað starfsmanni án fyrirvara og án samráðs að taka að sér störf svo vikum og mánuðum skiptir í öðrum landshluta, fjarri sínu heimili.

Í þessu sambandi er vísað til meðfylgjandi erindis Matvælastofnunar sem barst félagsmanni DÍ fyrirvaralaust og án undangengings samráðs. Sjá jafnframt meðfylgjandi álitserð lögmanns um heimildir Matvælastofnunar til að skylda héraðsdýralækna til að starfa fyrir utan umdæmi þeirra og ályktun aðalfundar DÍ frá 14. mars 2009 um mikilvægi vandaðrar starfsmannastefnu og að vaktir verði alls staðar a.m.k. tvískiptar.

38. grein:

Stjórn DÍ lýsir yfir ánægju með að bakvaktir dýralækna verði skipulagðar og greiddar af hinu opinbera um land allt og aðgengi að grunnþjónustu dýralækna þannig tryggt á samfélagslegum grunni. Athygli er þó vakin á að flest öll vaktsvæði skv. frumvarpinu eru feiki stór og ógjörningur fyrir einn dýralækni að sinna vakt á slíkum svæðum á viðunandi hátt. Þannig verður vaktsvæðum 6, 8 og 13 ekki sinnt með góðu móti nema að til staðar verði tveir til þrjú dýralæknar á vakt. **Eindregið er mælt með að vaktsvæðum verði fjölgað þannig að útkallstími verði ekki of langur og bitni á velferð dýra;** að vaktsvæðin fylgi landfræðilegum mörkum; taki mið af umfangi landbúnaðar og dýrafjölda á svæðunum og verði sem jöfnust að stærð og umfangi. Fjölga þarf frekar vaktsvæðum frá núgildandi lögum en fækka, þar sem vaktgreiðslur yrðu helsta forsenda fyrir dýralæknaþjónustu á landsbyggðinni. Án viðunandi vaktgreiðslna er hætt við að afar erfitt verði að fá sjálfstætt starfandi dýralækna til starfa í dreifbýli.

Dýralæknafélag Íslands hefur alla tíð lagt mikla áherslu á að réttur dýra og/eða dýraeigenda til aðgangs að dýralæknaþjónustu verði tryggður í lögum á grundvelli **dýravelferðar**, þ.e. að dýralæknir verði ávallt tiltækur til að lina þjáningar dýra (sama hverrar tegundar) og að **sólarhringsþjónusta verði tryggð um land allt.**

Stjórn DÍ mælist til þess að sett verði inn í frumvarpið nánari skýring á verkefnum dýralæknis á bakvakt, þ.e. að hann skuli veita almenna þjónustu við dýraeigendur og einnig gera nauðsynlegar fyrstu ráðstafanir í **umboði héraðsdýralæknis** ef grunur vaknar um alvarlega smitsjúkdóma og þegar upp koma mál er varða velferð dýra og bráðatilvik.

39. grein:

Stjórn DÍ bendir á að það er afar mikilvægt að sem allra fyrst verði hafist handa við gerð reglugerðar þeirrar sem ætlað er það mikilvæga hlutverk **að tryggja dreifðum byggðum þjónustu dýralækna**. Reglugerðinni er ætlað að mæla fyrir um starfsaðstöðu, greiðslu staðaruppbótar og/eða ferðakostnaðar dýralæknis sem tekur að sér að veita slíka þjónustu. Tryggja verður **a.m.k. tvískiptar vaktir á öllum vaktsvæðum** og hverfa alfarið frá því fyrirkomulagi að einum og sama dýralækni verði ætlað að sinna sólarhringsvakt í héraði mánuðum saman án afleysinga, sjá meðfylgjandi ályktun aðalfundar DÍ frá 14. mars 2009 um mikilvægi vandaðrar starfsmannastefnu og að vaktir verði alls staðar a.m.k. tvískiptar.

Tafir og óvissa hvað þetta varðar skapar mikla óvissu hjá þeim dýralæknum sem eru að veita þessa mikilvægu grunnþjónustu í dag. Reynslan segir okkur að hætta er á að dýralæknar hverfi til annara starfa innanlands sem utan þegar starfsumhverfi dýralækna er sett í uppnám með þessum hætti (fækkun á stöðum héraðsdýralækna úr 16 í 6). Bent er á að héraðsdýralæknar starfa flestir í héruðum þar sem atvinnulíf er einsleitt og brothætt. Allar breytingar á starfshögum dýralækna í dreifbýli eru því sérstaklega viðkvæmar og erfiðar.

Stjórn DÍ hefur þungar áhyggjur af því dýralækar hverfi úr störfum í strjálbýli og að erfitt verði að manna stöðurnar í ljósi þeirrar óvissu sem umrætt frumvarp hefur þegar skapað.

Í þessu sambandi er athygli vakin á að nýliðun dýralækna er takmörkuð, dýralæknánám er kostnaðarsamt (u.þ.b. 6 ára nám erlendis) og afar mikilsvert að íslensku samfélagi haldist vel á starfandi dýralæknum og að dýralæknar skili sér heim að loknu námi og starfsþjálfun erlendis.

40. grein:

Farið er fram á að 40. gr. orðist svo:

Matvælastofnun skal ráða **sérmenntaða** dýralækna á eftirtöldum sérsviðum:

Sviði sóttvarna, dýravelferðar, dýralyfja, alifuglasjúkdóma, fisksjúkdóma, gæludýrasjúkdóma, hrossasjúkdóma, jörturdýrasjúkdóma, loðdýrasjúkdóma, svína-sjúkdóma og heilbrigðis dýraafurða.

Athygli er vakin á að þjónusta við gæludýr er ört vaxandi svið dýralækninga og afar mikilvægt að Matvælastofnun rækti skyldur sínar við eigendur gæludýra til jafns við eigendur annara dýra.

Að lokum

Stjórn DÍ lýsir yfir vilja til að eiga gott samstarf við Landbúnaðar- og sjávarútvegsnefnd og veitir fúslega nánari upplýsingar eftir því sem nefndin óskar.

F.h. stjórnar DÍ

Guðbjörg Þorvarðardóttir
Formaður

Meðfylgjandi gögn:
Bréf MAST til héraðsdýralæknis
Lögfræðileg álitsgerð.
Umsögn Héraðsdýralækna